

Proti
zobnemu
kamnu

SARGOV
KALODONT

del je 20 m globoko in je obležal pri priči mrtev.

Izredno starost 98 let je dočkala v Sromljah pri Brežicah Helena Petan, ki je bila dne 1. junija pokopana. Rodila se je dne 8. marca 1835 na Veterniku nad Kozjem in je obhajala lani 76. obletnico poroke. Blagi rajni sveti! la večna luč, preostalim naše sožalje!

Splašeni konj zdíjval v Ljubljano. Dne 30. maja bi se bila skoro zgodila da desni strani Ljubljane poleg Kunčeve krčme v Ljubljani huđa nesreča. S trga se je peljal mesarski mojster F. Zajc. Na vozu sta bila poleg imenovane še njegova žena Antonija in pomočnik. Konj se je nenadoma splašil, in planil proti strugi mimo narasle Ljubljane. Zajc sam je še skočil pravočasno z voza, pomočnika in ženo je potegnila žival na vozu v vodo. Pomočnik je bil kmalu na suhem, Zajčevo, ki si je zlomila nogo, so spravili na breg po daljšem trudu s pomočjo deske, le konj je utonil.

Še o streljih orožnika na kmečkem dekletu. V zadnji številki smo poročali, kako je streljal v Begunjah na Gor. orožnik Ranko Kubenkalovič iz Užic iz ljubosumnosti na kmečko dekletko Marijo Pretnar. »Slovenec« poroča o krvavem dejanju naslednje podrobnosti: Ranko Kubenkalovič je bil obvestil M. Pretnarjevo, da jo pride v nedeljo popoldne obiskat. Dekle, ki je že prej odklanjala tega snubca ter je imela v sosednji župniji svojega ženina, s katerim se je hotela v kratkem poročiti, se

je vsiljivcu umaknila iz domače vasi v Begunje k svoji prijateljici šivilji. Ko je prišel orožnik k šivilji, so spregovorili nekoliko besedi, nakar je Marija odšla iz hiše, hoteč se s kolesom odpeljati. Kubenkalovič pa ji je z bajonetom prerezal kolo, da mu ni mogla pobegniti. Nato je oddal nanjo pet streljov, od katerih sta dva zadela. Po tretjem strelju se je dekletko z napadalcem še borilo in mu iztrgalo revolver. On pa jo je podrl na cesto, ji zopet iztrgal revolver in še dvakrat ustrelil nanjo. Nato je zbežal čez plotove. Ko so ga orožniki peljali uklenjenega, je pel. Marijo Pretnar je zadel en strel v pljuča, drugi pa nekoliko niže v bližino jeter.

Usodepoln padec pod avtomobil. — Dne 30. maja okrog 9. ure zvečer se je peljal 30letni delavec Franc Cotman, doma iz Godiča pri Kamniku, iz zaposlenja pri Ljubljanski gradbeni družbi proti domu na tovornem avtu. Na križišču, kjer se odcepi cesta proti Godiču, je skočil z voza, ko je bil ta še v teku. Padel je pod težko avtomobilsko kolo, ki mu je popolnoma zdrobilo nogo.

Dva kolesarja in dva avtomobila. Na Drenovem griču pri Ljubljani sta bila 26letni Jožef Smrtnik, usnjarski pomočnik na Vrhniki, ter 28letni Franc Petrič, kurjač v vrhniški opekarni. V noči sta se odpravila oba fanta na kolesih proti domu in v domnevi, da je cesta prazna, sta vozila po levi strani. Naenkrat se je pojavil kolesarjema nasproti osebni avto, kolesarja sta se mu

hotela izogniti na desno. V tem trenutku jima je bil že za hrbtom drug avtomobil. Pri izogibanju prvemu vozu sta prišla pod drugega, ki je oba podrl in ju povozil. Francu Petriču je pri padcu počila lobanja in je umrl v ljubljanski bolnici, drugi ponesrečenec bo najbrž okrevalec.

Huđa nesreča 80letnega starčka. 80letni prevžitkar Janez Tomc je vozil z volovsko vprego drva po hribu pri vasi Polšnik nad Litijo. Naenkrat so se mu nazdol splašili voli in stari možiček je padel pod voz. Potegnili so ga izpod voza popolnoma razmesarjenega. Kolo mu je zlomilo obe nogi, desno nogo mu je izpraskalo v gležnju do kosti, v levem kolenu mu je izpadla pogajca. Povrh je mož dobil še huđe notrajne poškodbe. V obupnem stanju so ponesrečenca prepeljali v ljubljansko bolnico.

Smrtna žrtev strele. Zadnjega maja krog poldne je ubila strela sredi polja 28letno Jožefo Ahlinovo iz Srednje vasi pri Rudniku pri Ljubljani.

Udar strele. V Dol. Vrhpolju pri Št. Jerneju na Dolenjskem je pogorelo vsled udara strele veliko gospodarsko poslopje posestnika Kegleviča. V zadnjem trenutku so rešili živino. Ogenj je uničil veliko strojev in v sosednem vinskem lramu velik sod vina.

— — —
Ako kupiš v prodajalni Ivan Trpin, manufakturna trgovina v Mariboru, Vetrinjska ulica 15, dobiš koledar »Slovenskega gospodarja« zastoj.

Pogreb ciganske kraljice.

V Farnborough je umrla v starosti 83 let Gibsy Lee, kraljica angleških cigánov. Rajna je bila nedosegljiva pri oznanjanju bodočnosti iz raznih potez ter črt na rokah. Njej so zapuili napoved življenjske usode najznamenitejši možje na svetu, in slednjč je prerokovala svojo lastno smrt sorodnikom do ure natančno. Na mrtvaški oder so jo položili na vozu, v katerem je stanovala. Voz je bil postavljen ob plot dvorišča njenega brata Joba Lee, ki je eden od redkih stalno naseljenih cigánov v Farnborough. Na pokopališče v Farnborough že od

Pavel Keller:

22. nadaljevanje.

„Skrivnostni studenec“

Roman.

Poslovenil dr. Ivan Dornik.

In graščak je nadaljeval:

»Glej, Ema, starka je uganila. Gre za studenec, ki je morebiti neprecenljivo vreden. In ta sumljivi človek, Meden, je uvidel prav. Najbrž si je dal napraviti analizo vode, kajti on vé, koliko je studenec vreden. In glej, to vedo tudi ljudje, ki so kupili moje posestvo. Za lepo ceno — res — toda moj Bog, mogoče pa le še prepoceni! Saj bi mi vendar ne bili plačali tega denarja, ko bi ne bili imeli še posebnega načrta.«

Vstal je in vznemirjen hodil sem in tja. Ema ga je opazovala. Z nagubanim čelom in mahaje z rokami je dirjal sem in tja. Že tako je bil vroče krvi. Komaj se je rešil denarnih skrbi, je že zopet začel razmetavati. Bil je pač tak. Ni mogel drugače. Sedaj je vriskal in pel, nato pa so ga morile skrbi in je hodil potrto okrog.

Ema se je tiho smehljala, ko je gledala očeta. Ljubila ga je, pa poznala je njegov značaj.

Graščak je obstal pri mizi in udaril s pestjo po njej.

»Preklete vendar, vedno bolj jasno mi je pred očmi, da sem bil osel, ker sem prepoceni prodal grunt. Za beraško ceno so mi ti zvitorepci izvili dragocenost iz rok. O, jaz tele!«

»Kako, da si prodal prepoceni?«

»Pomisli vendar na studenec!«

»Studenec ne leži na naših tleh.«

»Oh, ti neumna goska! Ali ne veš, da mušnica nikoli ne raste sama, temveč da so v bližini vedno druge užitne gobe, ki jih je treba le poiskati? Tak dragocen vrelec, kakor je Colnarjev studenec, tudi ne bo sam. Zapomni si! Poleg Colnarjevega studenca je morebiti še trideset drugih, enakovrednih, ki jih ne moreš plačati z zlatom. In ti so na naših tleh. Grom in strela — grom in strela — kaj takega spusti človek iz rok, za kaj takega se da opehariti!«

Spustil se je v naslonjač.

Belo platno: domače po Din 6.50, jadransko po Din 8.—, slovensko po Din 9.50 in celjsko po Din 11.—. **Stermečki — Celje.**

»Sveta birma«, pouk za birmance, za starše birmancev in za botre, je zelo priročna spominska knjižica na sv. birmo. Stane samo le 3 Din. Naroča se v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Največji „tis“ v Sloveniji.

Vobče je znano, da drevo »tis« že po celem svetu izumira, ker se njegov žilav in dragocen les raznoliko rabi, vrh tega pa še drevo izredno počasi raste.

V vseh kulturnih državah so menda že popisali vsa večja drevesa te vrste, nad katera še do sedaj ni prišla sekira ali žaga, pri nas pa zaenkrat ni znano, da-li se je sploh že kdo bavil s to ugotovitvijo.

Kot največje zdravo in postavno tisovo drevo je znano pri nas menda le ono na Ptujski gori (stoji nasproti gostilne Žunkovič).

Glede starosti tega drevesa nam je vedel povedati stari učitelj na tamošnji ljudski šoli neko tajno izročilo, katero se je med ljudstvom ohranilo. Baj je bilo vsajeno kot spominsko drevo leta 1098 po Kr. r., v katerem so dne 15. avgusta naši križarji izrgali nevernikom sveto mesto Jeruzalem, in sicer to drevo zlasti radi tega, ker je Kristusov križ bil baje iz tisovine.

Ta navedeni povod pa res ni kaka vseskoz neutemeljena bajka ali naknadna izmišljotina, ker pridemo na drugi način tudi k isti dobi, ako izračunamo namreč njegove letnice tako, kakor to delajo šumarji, prej ko jih je mogoče sešteti ob posekanem drevesu.

Oni imajo za vsako drevo svojo lestvico, iz katere je razvidno, koliko je vsako staro, če se izmeri obseg debla 1 meter visoko nad zemljo. Na ta način zvemo, da je moralo biti to drevo vsajeno okoli leta 1100 po Kr. r., ter je po takem danes 835 let staro.

Ker je bila Ptujška gora od pamtiveka zelo močno utrjen tabor, katerega tudi Turki niso mogli nikdar zavzeti, je naravno, da so nasadili tukaj tudi obilo tisov, ker so potrebovali brambovci precej tega zelo prožnega lesa za lokove v oni dobi, ko se je streljalo še s puščicami.

Tisovega grmičevja najdemo sicer danes še dovolj v naših vrtovih in javnih nasadih, pravcatih dreves pa ne več. Če pa kdo ve za kako drugo drevo te vrste, naj nam to naznani, da zvemo, ali je ptujskogorski orjak res še

edini v Sloveniji, ali da ima še kaj tovarišev.

Vsaka romar na Ptujško goro mora iti mimo tega drevesa, toda nihče ga ne opozori na to znamenitost. Na deblo so sicer pred leti pritrdili tablico, na kateri je bil razviden kratki opis tega drevesa v slovenščini, bila pa je nekemu na poti, kajti zlobna roka jo je že kmalu tako temeljito poškodovala, da je postal napis nečitljiv, in bi bila usoda tablice, ako bi jo kdo danes obnovil, najbrž kar čez prvo noč zopet ista. Z.

Pongrac Turnšek:

Katoliška mladina, na plan!

Dvajseto stoletje je mesto obljubljenega blagoslova človeštvu prineslo mnogotero prokletstvo. Pomanjkanje vere v Boga, sovraštvo med stanovi in narodi in oboževanje lastnega jaza, ki služi edinole pohlepu po zlatu in uživanju, je dovedlo tako daleč, da kljub sijajni tehniki in vsestransko razvitemu gospodarstvu preživljamo težke čase. Med tem ko eni tonejo v izobilju, drugi umirajo v pomanjkanju. Eni nimajo ne dela ne jela, drugi pa v brezdelju uživajo na račun drugih. Ali ni

Šivilje

dobite modne liste v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila, Koroška cesta 5, Aleksandrova cesta 6 in Kralja Petra trg stev. 4.

čudno, da se to dogaja v dobi svobodomiselnosti in materialistično usmerjenega gospodarstva? Svobodoumna meščanska in socialistična družba si je postavila za cilj res lepe besede: »Svoboda, enakost, bratstvo«, a jih žal ni uresničila, temveč jih je zmaličila tako, da smo prišli v hlapčevstvo in suženjstvo duha in gospodarstva. Tako je toliko hvalisani napredni meščanski liberalizem prinesel v sodobno gospodarstvo nered, ki povzroča v današnji mladini tudi krizo duha.

Duh je, ki oživlja. Ako mladini primanjkuje idejnega poleta, je duševno mrtva in zato nesposobna za borbo za resnico in pravico. To sta dve ideji, ki mora za nje goreti vsaka mladina, katerekoli vere je in kakorkoli je politično obeležena. Če si mladina ne prisvoji teh idej, ne bo nikdar dober temelj narodu in njegovi bodočnosti. Danes ko velika večina takozvane versko brezbrizne in brezverske mladine pozablja na svojo dolžnost, ki jo ima do naroda, in zlasti na socialne dolžnosti, so naloge katoliške mladine tem večje. Presadite današnjega človeka v kršč. tla, prekvasite sodobno družbo v duhu večno veljavnih katoliških načel in na tej osnovi gradite nov socialni in gospodarski red, ki bo temeljil na strogi pravičnosti in na mirnem sožitju vseh stanov: ali ni to lep cilj? Težke so te naloge, morda pretežke za nas. Vedi-

»Grom in strela — bolj sem neumen (kakor stara Debeljakovka, mnogo bolj neumen!«

»Toda, dragi oče, vse to so le domnevanja!«
Skočil je po koncu in se udaril po čelu.

»Kaj? Domnevanja? Resnično je! Zakaj pa mi dajo potepuhi tristotisoč več, kakor pa bi mogla biti danes najvišja cena? In na roko, pravim — na roko! Zakaj? Ko bi ne bil popolnoma slep, bi bil vendar moral uvideti to, bi me vendar moralo osupniti. Toda ničesar nisem videl. Niti pomislil nisem na studenec. Oh, otrok moj, Međen je stokrat bolj premeten ko jaz, in ljudje, ki so kupili posestvo od mene za beraški denar, so tisočkrat bolj zvití ko jaz. Vedeli so, kaj delajo; meni pa, ki že od svojega rojstva sedim tu, se še sanjalo ni, da sem sedel v zlatem rudniku. Iz strahu pred nekaj davka sem prišel skoraj na nič, pa sem sedel na zlatu.«

Vzdihovaje je zopet sedel v svoj stol.

Toda zopet je planil kvišku.

»Toda, grom in strela, saj Karlu bi se bila morala vzbuditi pozornost. Na njegovem doma-

čem vrtu vre iz tal vroč studenec, pa se mu ne vzbudi pozornost, čeprav študira medicino in je doktor?«

Imel je na jeziku žaljivo besedo, toda —

Bilo pa je čisto drugače.

Prišlo je pismo.

Iz Merana. Odposlano iz sanatorija.

V pismu je bilo sporočeno, da je umrl Ludvik Jelšnikar za tuberkulozo.

Ustregli so poslednji želji umrlega, da so poslali priloženo pismo gospodični Emi v graščino.

Umrl!

Za hitro jetiko! —

Pismo je bilo kratko.

»Milostljiva gospodična!

Ker moram umreti, vas prosim, da vse, kar vam s poslednjo voljo poklanjam, ali sem vam že poklonil, sprejmete in ničesar ne odbijete. Ne mislite, da je preveč. Nič ni. Za tistega, ki stoji na kraju svojega življenja, zemeljsko blago in denar nista nič; kajti vsi človeški računi so zmo-

nekaj pokopavajo cigane. Poseben ciganski svečenik opravi pogrebne obrede in to v jeziku, ki ga razumejo le ciganski starešine. Nad 50 tisoč D je stala samo krsta, v kateri so položili v grob cigansko kraljico. Pogreba se je udeležilo nad 2000 ciganov iz cele Anglije. Job Lee, brat umrle, pripoveduje iz njenega življenja: »Kraljem, knezom, ministrom in generalom je natančno prerokovala bodočnost. Vanderbilt, ki se je potopil s parnikom »Titanic«, lord Kitchener, ki je bil ob življenje vsled torpediranja križarke »Hampshire« v Severnem morju, oba sta bila poprej posvarjena

mo pa, da smo kot pristaši katoliškega svetovnega nazora poklicani, da vtisnemo dvajsetemu stoletju nov pečat: pečat svobode, ljubezni, resnice in pravice!

St. Ilj pri Velenju. Dne 21. majnika smo videli v društvenem domu »Slehernika«. To stvar si je pa res vredno pogledati. Če predstava spravi poslušalce do solz, je to znamenje, da je igra prvovrstna in igralci dobri. Kakor slišimo, je bilo mnogo zaprek, predno je prišlo do predstave, a v St. Ilju so navajeni, da premagajo razne težave in tako tudi tokrat niso omagali. V zadoščenje je občinstvo napolnilo lepo dvorano in vse prekmalu je bilo lepe predstave konec. Igralci so igrali pa tudi z vnmom in poznalo se jim je, da razumejo globoki pomen igre. Tudi obleka je precej pripomogla k uspehu in celo z elektriko so poskusili, četudi je elektrika v St. Ilju nepoznana stvar, vkljub temu, da je napet daljnovod čez sredino St. Ilja. V priznanje pridemo zopet v St. Ilj, saj smo slišali skozi špranje na vratih, da pripravljajo že spet novo igro.

Sv. Tomaž pri Ormožu. Vzrok, da dne 26. februarja t. l. nismo igrali igre »Karlova teta«, je ta-le: »Karlova teta«, doma iz Brazilije, je kakor znano 60 m debela in 3 m dolga, zato

je radi njene preoblasti ni bilo mogoče natovoriti na noben preoceanski parnik. Zdaj smo pa prejeli brezlično vest, da je Atlantski ocean v drugi polovici majnika nenadoma zamrznil in se je »Karlova teta« napotila peš čez in izjavila, da bo dne 18. junija gotovo prispela k Sv. Tomažu, kjer jo boste videli ob pol štirih popoldne v Društvenem domu. Smejali se boste tri dni in tri noči, pa še en dan pri luči. Za slučaj, da se kdo razleti od smeha, bo v akciji rešilna postaja »Dedušake«.

Velika Nedelja. Na trojiško nedeljo dne 11. t. m., ob treh popoldne priredi naš cerkveni pevski zbor koncert narodnih in umetniških pesmi. Vršil se bo na grajskem dvorišču pri Veliki Nedelji. Cene vstopnicam so običajne, dobile se pa bodo v predprodaji pri zborovodji. V slučaju slabega vremena se vrši koncert v društveni dvorani. Vsi ljubitelji lepe slovenske pesmi ste prav skreno vabljeni!

Stranice pri Konjicah. Iz našega kraja prihaja vesela vest. Nad 40 naših fantov se je namreč udeležilo fantovskega tabora na Gorki pri Frankolovem pretečeno nedeljo. Z velikim zanimanjem so sledili govorom v cerkvi in zunaj cerkve. Sad teh govorov se je pokazal v predručenju mišljenja naših fantov, ki so sklenili, da hočejo iti za pravimi vzori življenja. Fantje, združite se okoli krščanske resnice!

Sv. Križ pri Rogški Slatini. Zadnje nedelje v maju se je Marijin vrtec pomnožil za 80 članov-otrok. — Pri prenovljenem križu v Cerovcu pod Bočem (Škrablovem križu) se je opravljala skozi cel mesec majnik majniška večerna pobožnost. Ob deževnih dneh pa v Škrablovi hiši. Poprečna udeležba 50—60 ljudi vsak večer. Zaključna majniška proslava je bila pri istem križu dne 28. maja z govorom, tremi govorčki in osmimi deklamacijami ter petjem. Prisostvovala sta oba gg. kaplana in okoli 130 do 140 ljudi iz te vasi in iz okolice. Vsa čast za to proslavo gre prireditelju, popolnoma priprostemu kmetskemu fantu, našemu sosedu Poldetu, ki je izšel iz naše prosvetne organizacije. Meseca junija priredi isti prireditelj in na istem prostoru nekaj sličnega, da se vaščani spet skupno poklonijo svojemu vzorniku sv. Alojziju, in obenem pa proslavijo 1900letnico Kristusove smrti. Pridite takrat, da vidite, kaj zmorejo naši pošteni in vzorni fantje iz kmetskih vrst. — O priliki blagoslovitve 2 novih praporov v naši sosednji župniji pri Sv. Petru na Humu (na Hrvaškem) smo vrnili obisk bratov Hrvatov na naši Slomšekovi proslavi. V procesiji smo šli tje. Bilo nes je okoli 200. Tisoče bratov Hrvatov nas je veličastno sprejelo z godbo na čelu, s streljanjem topičev, s pritkavanjem zvonov in s petjem. Hrvatska

od sestre.« Tudi brat Job Lee je prejel od sestre natančno napoved o koncu svojega življenja. »V 2 letih, 3 mesecih in 4 dneh od danes«, je zaupal Job zbranim, »bom zatisnil svoje oči v večnem spanju in me bodo položili v grob = poleg sestre.«

Najvišja vremenska opazovalnica v južni Evropi.

Pred kratkem je bila otvorena in blagoslovljena najvišja vremenska opazovalnica južne Evrope, ki je zgrajena na gori Musala v Rilo pogorju, na najvišjem hribu Balkanskega polotoka. Postaja se nahaja 2925 metrov visoko in je,

ta. Vam pa naj moje volilo izravna pota v življenju. Dovolite umirajočemu izpoved, da vas je presrečno ljubil.

Ludvik Jelšnikar.«

Pismu je bila priložena pesem:

»Glej, jaz sem na koncu!
Ne obračaj
svojih preljubih oči
od mojega groba;
ne mogel bi strpeti v nebesih,
če se ne spomniš kdaj na me.«

Ginjen je stal graščak poleg deklice, ki je na glas jokala. Nenadoma pa se je vzravnala in zbežala v svojo sobo. Ko se je vrnila, je bila oblečena v črno obleko. Njen obraz je bil bel, hodila je s počasnim korakom kakor vdova.

S prvim brzovlakom se je odpeljala v Meran.

Ludvik Jelšnikar je bil odredil, naj ga čisto na tihem pokopljejo v vnožju njegovih ljubljenih meranskih gora. »Rožni vrt« naj bi bil ob

njegovem vzglavju, božji rožni vrt iz kamena, ki nikoli ne ovne, ki je šestokrat le pokrit z ogrevajočim ga zimskim snegom in ki v večernem soncu žari in cvete kakor noben drug vrt na svetu. —

Ema ga je videla še, ko je ležal v krsti — videla je njegovo lepo, jasno čelo, njegove plemenite roke. Oči, ki so bile tako žalostne in tako zelo lačne iskale ljubezni, so bile zaprte.

Poljubila ga je na te oči, na čelo in usta.

In v tem trenutku ji je bilo, kakor da jo je smrt poročila z njim, kakor da je sedaj njegova vdova, ki mora žalovati za njim. —

Prav malo ljudi iz domačega kraja je prišlo k pogrebu — zastopniki firme, nekaj prijateljev.

In Ema je bila edina ženska, edina tudi, ki je jokala ob grobu. —

Z gluho bolečino se je peljala domov.

Na dediščino ni mislila.

Kaj je bil napisal, ko se ga je je dotaknila z roko smrt?

Denar ni nič.

Da, to ljudje razumemo šele tedaj, ko umr-

deca nam je nastlala pot s cvetjem. Vladalo je sploh veliko navdušenje. S petjem smo se kar pridružili bratom Hrvatom. Pridružila se nam je tudi velika taborska procesija. Postavili so nam tudi slavolok, od katerega nas je vodila pot k veličastni stavbi Sv. Petra. Prapore je blagoslovil č. g. prelat Pecek. Po levitirani sv. maši je govoril izpred glavnega oltarja zastopnik križarjev iz Zagreba o duhovni in gospodarski krizi. Govor je napravil na izredno številno množico globok vtis, ker je pač redkokje taka navada, da bi izpred glavnega oltarja govoril neduhovnik, zlasti pa še radi tega, ker je govoril izredno navdušeno iz dna duše in srca.

Beg s Hudičevega otoka.

Po 25letni ječi na Hudičevem otoku (pred sprednjo Južno Ameriko) je bil francoski mornariški častnik Karol Ullmo pomiloščen, da se vrne v domovino in se poroči z bolniško strežnico, katere ni nikdar v življenju videl, kateri pa gre zahvala za njegovo pomiloščenje. Ullmo je bil poveljnik torpednega čolna »Carabine« in mu je sijala najlepša bodočnost. Na svojo nesrečo se je pa zaljubil v lepoticco »Belle Lisson«, katero je preoblagal z denarjem in z darili tako, da je bilo kmalu pri kraju njegovo premoženje. Oficir je zasel na stranpota. Bil je v posesti ključev od oklopne blagajne v mornariškem ministrstvu, v kateri so bili shranjeni razni tajni dokumenti. Lastno-ročno je izmaknil nekaj teh spisov in javil ministrstvu, da so bili ukradeni. Istočasno je sporočil na ministrstvo pod napačnim imenom kot uzmovič dokumentov z obljubo, da jih je takoj pripravljn vrniti proti nagradi 100.000 frankov. Na videz je pristalo ministrstvo na ponudbo. Dogovorjen je bil celo sestanek na samotni gorski cesti v južni Franciji. Ullmo je res prišel v preobleki in dva detektiva sta mu izročila zahtevano svoto. Naenkrat sta ga pa napadla, ga razorožila, razkrinkala, l. 1908 je bil obsojen in odposlan na Hu-

dičev otok. Slučajno je čitala o razpravi proti temu oficirju mlada strežnica. Zanimala se je za obsojenca, mu pričela dopisovati. Ponudila se je celo, da se preseli na Hudičev otok, da bo lahko Ullma obiskovala ob dovoljenem času.

Mežica. Dne 24. maja je preteklo 75 let, odkar je prišel v to solzno dolino naš Jakopičev oče Anton Pratnekar. Nikdo bi mu ne prisodil sedem in pol križev, tako je še čvrst. Kot zvest naročnik »Slovenskega gospodarja« je Jakopičev oče zaslužil, da se ga tudi naš list spominja. Veliko je njegovo delo v teku življenja. Bil je vedno skrben gospodar, o tem pričata posestvi: Jakopičevo in Kunčevo. Bil je vzor krščanskega družinskega očeta, saj je s svojo ženo Mojco vzgojil same pridne in poštene otroke: Mojca je gospodinja Gutovnica, Maks gospodar na Jakopičevem, Franc je doma in Pepi je v službi v Borusu v Srbiji. Vsi so pošteni, krščanski ljudje. A naš 75letnik ni skrbel le za svojo družino, ampak je se žrtvoval tudi za širšo javnost. Saj je že od leta 1890 pa do danes občinski odhormik, nad 30 let pa že občinski svetovalec, 3 leta je bil občinski gerent, 6 let načelnik šolskega odbora. Koliko dela za druge je izvršil naš jubilar v teh letih, vedo vsi, ki ga poznajo. Tudi zadrudnik je. Več let je že načelnik posojilnice in odbornik stavbene zadruge »Katoliški dom«. Da je bil vedno navdušen Slovenec, nam ni treba povdarjati. Ko so v dobi Avstrije hoteli ponemčiti našo Koroško, je on stal v vrstah zavednih Slovencev. Zato je pa bil takrat ob preobratu, ko so vdrle nemške tolpe, od njih preganjan. Tudi na cerkve-

Prediskarija vzorcev za ročna dela

z najlepšimi vzorci se nahaja v trgovini Kralja Petra trg 4, Maribor.

Slednjo ponudbo je kaznjeneec odbil, a jo je prosil, naj se pobriga za njegovo pomiloščenje. Celih 15 let se je trudila usmiljenka in prosila vse mogoče urade in oblastva, dokler jej ni uspelo izposlovanje pomiloščenja.

nem polju je bil g. jubilar delaven; najprej kot ključar, a pozneje si je z nabiranjem prispevkov za nove orgle in zvonove stekel veliko zaslug za našo cerkev sv. Jakoba. V veliko zaslugu mu štejejo tudi, da je leta 1919, ko so ropali v našem župnišču, rešil uradne župnijske knjige. Za svoje zasluge je bil g. jubilar odlikovan z redom sv. Save V. razr. Še bolj ga bo pa odlikoval Bog, saj on ve najboljši, kako nesebično in vztrajno je vedno služil Njemu, Cerkvi in svojemu slovenskemu narodu! Jakopičev oče, na mnoga leta! Bog Vas ohrani! To Vam želijo vsi slovenski ter krščanski Mežičanje.

Pameče pri Slovenjgradcu. Dne 31. maja je tukaj v Gospodu zatisnil oči najstarejši slovenski župan, g. Luka Pogač iz Pameč. Rojen je bil 17. X. 1855 in ga je spremljalo skozi celo življenje čvrsto zdravje do pred kratkim. Za župana občine Pameče je bil izvoljen leta 1882. V 51letni dobi je županoval sam 45 let. Le dvakrat po tri leta sta ga zamenjala druga dva župana, in sicer od 1891 do 1894 in od 1912 do 1915. Od leta 1915 pa je zopet županoval neprenehoma do svoje smrti. Za njegovega županovanja se je zgradila nova šola in župnišče ter izvršila druga javna dela v občini. Za svoje uspešno delo ga je občinski odbor leta 1912 pod takratnim županom Ivanom Vrhnjakom, izvolil za častnega občana. Vso dobo od 1892 je bil rajni Luka Pogač član upravnega odbora, oziroma pozneje gerentskega sveta Okrajne hranilnice in bivšega okrajnega zastopa v Slovenjgradcu. V predvojni dobi je kot narodno zaveden Slovenec v teh ustanovah, ki so bile v pretežni večini v nemških rokah, zastavil ves svoj vpliv za koristi in potrebe slovenskega življa. Z blagopokojnim župnikom Fr. Pečnikom iz Podgorja sta ustanovila leta 1905 hranilnico in posojilnico v Slovenjgradcu, ki se še danes lepo razvija. Pa še druga dela pričajo o njegovi delavnosti in podjetnosti; če omenimo še krajevni šolski odbor in cerkveno konkurenčni odbor, čijih

jemo. Zdravemu je denar vse, tistim pa, ki so že na koncu, ni nič več. In če je bilo res kaj dediščine? Sprejela jo bo, ker je bila tako njegova poslednja volja, katero mora izpolniti.

Ali ni bila res vdova po njem? Ali se ni bil duhovno po svoji ljubezni poročil z njo, zlasti na koncu? Ali ji ni bil zvest do groba?

Koliko vdov je odhajalo od groba moža, ki so bile poročene z njim, z veliko lažjim srcem, kakor pa Ema od groba moža, kateremu je bila žena njegovih sanj in njegovega hrepenenja.

Ko je prišla domov, je našla tam svojega ženina.

»Karel,« mu je rekla s čistimi očmi; »glej, prihajam od Ludvikovega groba. Leto dni bom nosila za njim črno obleko, kakor da bi bil moj mož, ker me je tako zelo ljubil. Ali boš razumel to?«

Nekaj časa je razmišljal, nato pa ji je segel v roko.

»Da, Ema, razumem.«

Mati.

Bogatčevka se je vrnila s starim učiteljem domov.

Cel mesec je bila pri sinu v velikem mestu. Bili so to blaženi dnevi. S sinom je ogledovala to veliko mesto; toda med vsemi stvarmi, ki so bile vredne strmenja, je bila zanjo najbolj blaženo čudo sinova navzočnost. Stari učitelj se je bil že po treh dneh vrnil domov.

In nato je končno le prišla ura slovesa in učitelj se je moral zopet peljati v veliko mesto po mater.

Le tiho jokaje je sedela žena v D-vlaku, ki jo je peljal domov.

Dalje sledi.

Nov vozni red

veljaven od 15. maja 1932

je pravkar izšel v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Cena Din 2.—.

kar se tiče višine, na 7. mestu. Višje od nje so še postaje na: Mont Blancu, Monte Rosa, Jungfrau-Joch, Sonnblick, Zugspitze in na Etni v Siciliji. Poleg omenjene opazovalnice bi bila omeniti še postaja Bjesnica v Jugoslaviji, ki leži 2 tisoč m visoko. Opazovalnica Mussala bo beležila opazovanja celo leto in to pred vsem predznake viharjev na Sredozemskem in na Črnem morju. Postaja je zgrajena 7 m pod vrhom, tik ob ledenem jezeru. Na opazovalnici so zaposlene 4 osebe. Preskrba z živili je otežkočena, ker ni v bližini nobene železnice in bodo donášali živila na mulah.

Belo platno: domače po Din 6.50, jadransko po Din 8.—, slovensko po Din 9.50 in celjsko po Din 11.—. **Stermečki — Celje.**

»Sveta birma«, pouk za birmance, za starše birmancev in za botre, je zelo priročna spominska knjižica na sv. birmo. Stane samo le 3 Din. Naroča se v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Največji „tis“ v Sloveniji.

Vobče je znano, da drevo »tis« že po celem svetu izumira, ker se njegov žilav in dragocen les raznoliko rabi, vrh tega pa še drevo izredno počasi raste.

V vseh kulturnih državah so menda že popisali vsa večja drevesa te vrste, nad katera še do sedaj ni prišla sekira ali žaga, pri nas pa zaenkrat ni znano, da-li se je sploh že kdo bavil s to ugotovitvijo.

Kot največje zdravo in postavno tisovo drevo je znano pri nas menda le ono na Ptujski gori (stoji nasproti gostilne Žunkovič).

Glede starosti tega drevesa nam je vedel povedati stari učitelj na tamošnji ljudski šoli neko tajno izročilo, katero se je med ljudstvom ohranilo. Baje je bilo vsajeno kot spominsko drevo leta 1098 po Kr. r., v katerem so dne 15. avgusta naši križarji izrgali nevernikom sveto mesto Jeruzalem, in sicer to drevo zlasti radi tega, ker je Kristusov križ bil baje iz tisovine.

Ta navedeni povod pa res ni kaka vseskoz neutemeljena bajka ali naknadna izmišljotina, ker pridemo na drugi način tudi k isti dobi, ako izračunamo namreč njegove letnice tako, kakor to delajo šumarji, prej ko jih je mogoče sešteti ob posekanem drevesu.

Oni imajo za vsako drevo svojo lestvico, iz katere je razvidno, koliko je vsako staro, če se izmeri obseg debla 1 meter visoko nad zemljo. Na ta način zvemo, da je moralo biti to drevo vsajeno okoli leta 1100 po Kr. r., ter je po takem danes 835 let staro.

Ker je bila Ptujška gora od pamtiveka zelo močno utrjen tabor, katerega tudi Turki niso mogli nikdar zavzeti, je naravno, da so nasadili tukaj tudi obilo tisov, ker so potrebovali brambovci precej tega zelo prožnega lesa za lokove v oni dobi, ko se je streljalo še s puščicami.

Tisovega grmičevja najdemo sicer danes še dovolj v naših vrtovih in javnih nasadih, pravcatih dreves pa ne več. Če pa kdo ve za kako drugo drevo te vrste, naj nam to naznani, da zvemo, ali je ptujskogorski orjak res še

edini v Sloveniji, ali da ima še kaj tovarišev.

Vsaka romar na Ptujško goro mora iti mimo tega drevesa, toda nihče ga ne opozori na to znamenitost. Na deblo so sicer pred leti pritrdili tablico, na kateri je bil razviden kratki opis tega drevesa v slovenščini, bila pa je nekemu na poti, kajti zlobna roka jo je že kmalu tako temeljito poškodovala, da je postal napis nečitljiv, in bi bila usoda tablice, ako bi jo kdo danes obnovil, najbrž kar čez prvo noč zopet ista. Z.

Pongrac Turnšek:

Katoliška mladina, na plan!

Dvajseto stoletje je mesto obljubljenega blagoslova človeštvu prineslo mnogotero prokletstvo. Pomanjkanje vere v Boga, sovraštvo med stanovi in narodi in oboževanje lastnega jaza, ki služi edinole pohlepu po zlatu in uživanju, je dovedlo tako daleč, da kljub sijajni tehniki in vsestransko razvitemu gospodarstvu preživljamo težke čase. Med tem ko eni tonejo v izobilju, drugi umirajo v pomanjkanju. Eni nimajo ne dela ne jela, drugi pa v brezdelju uživajo na račun drugih. Ali ni

Šivilje

dobite modne liste v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila, Koroška cesta 5, Aleksandrova cesta 6 in Kralja Petra trg stev. 4.

čudno, da se to dogaja v dobi svobodomiselnosti in materialistično usmerjenega gospodarstva? Svobodoumna meščanska in socialistična družba si je postavila za cilj res lepe besede: »Svoboda, enakost, bratstvo«, a jih žal ni uresničila, temveč jih je zmaličila tako, da smo prišli v hlapčevstvo in suženjstvo duha in gospodarstva. Tako je toliko hvalisani napredni meščanski liberalizem prinesel v sodobno gospodarstvo nered, ki povzroča v današnji mladini tudi krizo duha.

Duh je, ki oživlja. Ako mladini primanjkuje idejnega poleta, je duševno mrtva in zato nesposobna za borbo za resnico in pravico. To sta dve ideji, ki mora za nje goreti vsaka mladina, katerekoli vere je in kakorkoli je politično obeležena. Če si mladina ne prisvoji teh idej, ne bo nikdar dober temelj narodu in njegovi bodočnosti. Danes ko velika večina takozvane versko brezbrizne in brezverske mladine pozablja na svojo dolžnost, ki jo ima do naroda, in zlasti na socialne dolžnosti, so naloge katoliške mladine tem večje. Presadite današnjega človeka v kršč. tla, prekvasite sodobno družbo v duhu večno veljavnih katoliških načel in na tej osnovi gradite nov socialni in gospodarski red, ki bo temeljil na strogi pravičnosti in na mirnem sožitju vseh stanov: ali ni to lep cilj? Težke so te naloge, morda pretežke za nas. Vedi-

»Grom in strela — bolj sem neumen (kakor stara Debeljakovka, mnogo bolj neumen!«

»Toda, dragi oče, vse to so le domnevanja!«
Skočil je po koncu in se udaril po čelu.

»Kaj? Domnevanja? Resnično je! Zakaj pa mi dajo potepuhi tristotisoč več, kakor pa bi mogla biti danes najvišja cena? In na roko, pravim — na roko! Zakaj? Ko bi ne bil popolnoma slep, bi bil vendar moral uvideti to, bi me vendar moralo osupniti. Toda ničesar nisem videl. Niti pomislil nisem na studenec. Oh, otrok moj, Međen je stokrat bolj premeten ko jaz, in ljudje, ki so kupili posestvo od mene za beraški denar, so tisočkrat bolj zvití ko jaz. Vedeli so, kaj delajo; meni pa, ki že od svojega rojstva sedim tu, se še sanjalo ni, da sem sedel v zlatem rudniku. Iz strahu pred nekaj davka sem prišel skoraj na nič, pa sem sedel na zlatu.«

Vzdihovaje je zopet sedel v svoj stol.

Toda zopet je planil kvišku.

»Toda, grom in strela, saj Karlu bi se bila morala vzbuditi pozornost. Na njegovem doma-

čem vrtu vre iz tal vroč studenec, pa se mu ne vzbudi pozornost, čeprav študira medicino in je doktor?«

Imel je na jeziku žaljivo besedo, toda —

Bilo pa je čisto drugače.

Prišlo je pismo.

Iz Merana. Odposlano iz sanatorija.

V pismu je bilo sporočeno, da je umrl Ludvik Jelšnikar za tuberkulozo.

Ustregli so poslednji želji umrlega, da so poslali priloženo pismo gospodični Emi v graščino.

Umrl!

Za hitro jetiko! —

Pismo je bilo kratko.

»Milostljiva gospodična!

Ker moram umreti, vas prosim, da vse, kar vam s poslednjo voljo poklanjam, ali sem vam že poklonil, sprejmete in ničesar ne odbijete. Ne mislite, da je preveč. Nič ni. Za tistega, ki stoji na kraju svojega življenja, zemeljsko blago in denar nista nič; kajti vsi človeški računi so zmo-

nekaj pokopavajo cigane. Poseben ciganski svečenik opravi pogrebne obrede in to v jeziku, ki ga razumejo le ciganski starešine. Nad 50 tisoč D je stala samo krsta, v kateri so položili v grob cigansko kraljico. Pogreba se je udeležilo nad 2000 ciganov iz cele Anglije. Job Lee, brat umrle, pripoveduje iz njenega življenja: »Kraljem, knezom, ministrom in generalom je natančno prerokovala bodočnost. Vanderbilt, ki se je potopil s parnikom »Titanic«, lord Kitchener, ki je bil ob življenje vsled torpediranja križarke »Hampshire« v Severnem morju, oba sta bila poprej posvarjena

mo pa, da smo kot pristaši katoliškega svetovnega nazora poklicani, da vtisnemo dvajsetemu stoletju nov pečat: pečat svobode, ljubezni, resnice in pravice!

St. Ilj pri Velenju. Dne 21. majnika smo videli v društvenem domu »Slehernika«. To stvar si je pa res vredno pogledati. Če predstava spravi poslušalce do solz, je to znamenje, da je igra prvovrstna in igralci dobri. Kakor slišimo, je bilo mnogo zaprek, predno je prišlo do predstave, a v St. Ilju so navajeni, da premagajo razne težave in tako tudi tokrat niso omagali. V zadoščenje je občinstvo napolnilo lepo dvorano in vse prekmalu je bilo lepe predstave konec. Igralci so igrali pa tudi z vnmom in poznalo se jim je, da razumejo globoki pomen igre. Tudi obleka je precej pripomogla k uspehu in celo z elektriko so poskusili, četudi je elektrika v St. Ilju nepoznana stvar, vkljub temu, da je napet daljnovod čez sredino St. Ilja. V priznanje pridemo zopet v St. Ilj, saj smo slišali skozi špranje na vratih, da pripravljajo že spet novo igro.

Sv. Tomaž pri Ormožu. Vzrok, da dne 26. februarja t. l. nismo igrali igre »Karlova teta«, je ta-le: »Karlova teta«, doma iz Brazilije, je kakor znano 60 m debela in 3 m dolga, zato

je radi njene preoblasti ni bilo mogoče natovoriti na noben preoceanski parnik. Zdaj smo pa prejeli brezlično vest, da je Atlantski ocean v drugi polovici majnika nenadoma zamrznil in se je »Karlova teta« napotila peš čez in izjavila, da bo dne 18. junija gotovo prispela k Sv. Tomažu, kjer jo boste videli ob pol štirih popoldne v Društvenem domu. Smejali se boste tri dni in tri noči, pa še en dan pri luči. Za slučaj, da se kdo razleti od smeha, bo v akciji rešilna postaja »Dedušake«.

Velika Nedelja. Na trojiško nedeljo dne 11. t. m., ob treh popoldne priredi naš cerkveni pevski zbor koncert narodnih in umetniških pesmi. Vršil se bo na grajskem dvorišču pri Veliki Nedelji. Cene vstopnicam so običajne, dobile se pa bodo v predprodaji pri zborovodji. V slučaju slabega vremena se vrši koncert v društveni dvorani. Vsi ljubitelji lepe slovenske pesmi ste prav skreno vabljeni!

Stranice pri Konjicah. Iz našega kraja prihaja vesela vest. Nad 40 naših fantov se je namreč udeležilo fantovskega tabora na Gorki pri Frankolovem pretečeno nedeljo. Z velikim zanimanjem so sledili govorom v cerkvi in zunaj cerkve. Sad teh govorov se je pokazal v predručenju mišljenja naših fantov, ki so sklenili, da hočejo iti za pravimi vzori življenja. Fantje, združite se okoli krščanske resnice!

Sv. Križ pri Rogaski Slatini. Zadnje nedelje v maju se je Marijin vrtec pomnožil za 80 članov-otrok. — Pri prenovljenem križu v Cerovcu pod Bočem (Škrablovem križu) se je opravljala skozi cel mesec majnik majniška večerna pobožnost. Ob deževnih dneh pa v Škrablovi hiši. Poprečna udeležba 50—60 ljudi vsak večer. Zaključna majniška proslava je bila pri istem križu dne 28. maja z govorom, tremi govorčki in osmimi deklamacijami ter petjem. Prisostvovala sta oba gg. kaplana in okoli 130 do 140 ljudi iz te vasi in iz okolice. Vsa čast za to proslavo gre prireditelju, popolnoma priprostemu kmetskemu fantu, našemu sosedu Poldetu, ki je izšel iz naše prosvetne organizacije. Meseca junija priredi isti prireditelj in na istem prostoru nekaj sličnega, da se vaščani spet skupno poklonijo svojemu vzorniku sv. Alojziju, in obenem pa proslavijo 1900letnico Kristusove smrti. Pridite takrat, da vidite, kaj zmorejo naši pošteni in vzorni fantje iz kmetskih vrst. — O priliki blagoslovitve 2 novih praporov v naši sosednji župniji pri Sv. Petru na Humu (na Hrvaškem) smo vrnili obisk bratov Hrvatov na naši Slomšekovi proslavi. V procesiji smo šli tje. Bilo nes je okoli 200. Tisoče bratov Hrvatov nas je veličastno sprejelo z godbo na čelu, s streljanjem topičev, s pritkavanjem zvonov in s petjem. Hrvatska

od sestre.« Tudi brat Job Lee je prejel od sestre natančno napoved o koncu svojega življenja. »V 2 letih, 3 mesecih in 4 dneh od danes«, je zaupal Job zbranim, »bom zatisnil svoje oči v večnem spanju in me bodo položili v grob = poleg sestre.«

Najvišja vremenska opazovalnica v južni Evropi.

Pred kratkem je bila otvorena in blagoslovljena najvišja vremenska opazovalnica južne Evrope, ki je zgrajena na gori Musala v Rilo pogorju, na najvišjem hribu Balkanskega polotoka. Postaja se nahaja 2925 metrov visoko in je,

ta. Vam pa naj moje volilo izravna pota v življenju. Dovolite umirajočemu izpoved, da vas je presrečno ljubil.

Ludvik Jelšnikar.«

Pismu je bila priložena pesem:

»Glej, jaz sem na koncu!
Ne obračaj
svojih preljubih oči
od mojega groba;
ne mogel bi strpeti v nebesih,
če se ne spomniš kdaj na me.«

Ginjen je stal graščak poleg deklice, ki je na glas jokala. Nenadoma pa se je vzravnala in zbežala v svojo sobo. Ko se je vrnila, je bila oblečena v črno obleko. Njen obraz je bil bel, hodila je s počasnim korakom kakor vdova.

S prvim brzovlakom se je odpeljala v Meran.

Ludvik Jelšnikar je bil odredil, naj ga čisto na tihem pokopljejo v vnožju njegovih ljubljenskih meranskih gora. »Rožni vrt« naj bi bil ob

njegovem vzglavju, božji rožni vrt iz kamena, ki nikoli ne ovne, ki je šestokrat le pokrit z ogrevajočim ga zimskim snegom in ki v večernem soncu žari in cvete kakor noben drug vrt na svetu. —

Ema ga je videla še, ko je ležal v krsti — videla je njegovo lepo, jasno čelo, njegove plemenite roke. Oči, ki so bile tako žalostne in tako zelo lačne iskale ljubezni, so bile zaprte.

Poljubila ga je na te oči, na čelo in usta.

In v tem trenutku ji je bilo, kakor da jo je smrt poročila z njim, kakor da je sedaj njegova vdova, ki mora žalovati za njim. —

Prav malo ljudi iz domačega kraja je prišlo k pogrebu — zastopniki firme, nekaj prijateljev.

In Ema je bila edina ženska, edina tudi, ki je jokala ob grobu. —

Z gluho bolečino se je peljala domov.

Na dediščino ni mislila.

Kaj je bil napisal, ko se ga je je dotaknila z roko smrt?

Denar ni nič.

Da, to ljudje razumemo šele tedaj, ko umr-